

DÜSTUR

ÜÇÜNCÜ TERTİP

Kanunları, Tefsirleri, ve B. M. M. si Kararlarını,
Nizamname ve Muahede ve Umumî hizmetlere
ait Mukavelâtı muhtevidir.

CİLT
5

B. M. M.	
Kütüphanesi	
Es. No. :	1275-177
Ramiz :	111

11 ağustos 1339 — 19 teşrinievvel 1340

Başvekâlet Müdevvenat Müdiriyeti tarafından
tab'ettirilmiştir.

İstanbul
Necmi İstikbal Matbaası
1931

**No : 7 — Lozan Sulh Muahedenamesinin
kabulüne dair kanunlar [1]**

10 Muharrem 1342 ve 23 Ağustos 1339

Kanun No : 340

MADDE 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi hükûmeti ile Britanya İmparatorluğu, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan ve Romanya Hükûmetlerinin salâhiyettar murahhasları arasında 1339/1923 senesi temmuzunun yirmi dördüncü günü Lozanda akit ve imza olunan Sulh Muahedenamesile berveçhi zir tadat olunan Mukavelât ve Senedat Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul ve tasdik olunmuştur.

1 — Boğazların usulü idaresine dair 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imzalanan Mukavelename.

2 — Trakiya hududuna dair 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imzalanan Mukavelename.

3 — Türk ve Rum ahalinin mübadelesine dair 30 kânunusani 1923 tarihinde Lozanda imza olunan Mukavelename.

4 — Affi umumîye dair 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imzalanan Beyanname ve Protokol.

5 — Lozanda imza edilen Senedatın bazı ahkâmına Belçika ve Portekiz Devletlerinin iltihakına dair 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imza olunan Protokol.

6 — Britanya, Fransa, İtalya kıtaatı tarafından işgal edilen Türk arazisinin tahliyesine dair 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozanda imza olunan Protokol.

[1] Kanun lâyihasının tevdii tarihi : 21 ağustos 1339

Müzakere tarihi 22, 23, ağustos 1339

Zabıt ceridesi Cilt — 1

Sahife — 104 ten 237 ye 240, 241
242, 243, 244, 245, 246,
247, 248, 249 dan 277
ye kadar.

7 — Karağaç arazisi ile Bozcaada ve İmroz adalarına dair olup Türkiye ve Britanya İmparatorluğu , Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan tarafından 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imzalanan Protokol .

8 — Sırp -Hırvat ve Sloven Devleti tarafından Muahdedi sulhiyenin imzasına mütedair 24 temmuz 1923 tarihinde Lozanda imza olunan Protokol.

MADDE 2 — İşbu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur .

10 Muharrem 1342 ve 23 Ağustos 1339

Kanun No : 341

MADDE 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetile Britanya İmparatorluğu , Fransa , İtalya , Japonya , Yunanistan ve Romanya Hükûmetlerinin salâhiyettar muralhasları arasında 1339/1923 temmuzunun yirmi dördüncü günü Lozanda akit ve imza olunan ikamet ve salâhiyeti adliyyeye dair Mukavelename Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul ve tasdik olunmuştur .

MADDE 2 — İşbu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur .

10 Muharrem 1342 ve 23 Ağustos 1339

Kanun No : 342

MADDE 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetile Britanya İmparatorluğu , Fransa , İtalya , Japonya , Yunanistan ve Romanya Hükûmetlerinin salâhiyettar muralhasları arasında 1339/1923 senesi temmuzunun yirmi dördüncü günü Lozanda akit ve imza olunan Ticaret Mukavelenamesi Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul ve tasdik olunmuştur .

MADDE 2 — İşbu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur .

10 Muharrem 1342 ve 23 Ağustos 1339

Kanun No : 343

MADDE 1 — Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmetile Britanya İmparatorluğu , Fransa , İtalya , Japonya , Yunanistan ve Romanya Hükûmetlerinin salâhiyettar murahhasları arasında 1339/1923 senesi temmuzunun yirmi dördüncü günü Lozanda akit ve imza olunan Devleti Osmaniye tarafından verilmiş bazı imtiyazata dair Protokol Türkiye Büyük Millet Meclisince tasdik olunmuştur .

MADDE 2 — İşbu Kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur .

SULH MUAHEDENAMESI

Bir taraftan ,

Britanya İmparatorluğu, Fransa, İtalya , Japonya , Yunanistan , Romanya , Sırp - Hırvat - Sloven Devleti ,

Ve diğer taraftan ,

Türkiye ,

1914 senesinden beri şarkın sükûnunu ihlâl eden hali harbe kat'î surette hatime vermek arzuyu mütekabilile mütehassis olarak ,

Ve kendi milletlerinin müşterek refah ve saadeti için elzem olan dostane ve ticarî münasebatı beyinlerinde yeniden tesis etmek emelinde bulunarak ,

Ve bu münasebatın Devletlerin istiklâl ve hâkimiyetine hürmet esasına müstenit olması vücubunu mülâhaza ederek , bu hususta bir Muahede aktine karar vermişler ve murahhas olarak :

Haşmetli Büyük Britanya ve İrlanda Kraliyeti Müttahidesi, Mavrayı ebhar Britanya arazisi Kralı ve Hindistan İmparatoru Hazretleri :

İstanbulda Fevkalâde Komiser Asaletli Sir Horace Geoge Montagu Rumbold, Baronet, G.C.M.G.,

I. TRAITE DE PAIX SIGNÉ LE 24 JUILLET 1923

L'Empire Britannique, la France, l'Italie, le Japon, la Grèce, la Roumanie, L'Etat Serbe-croate-Slovène,

d'une part,

Et la Turquie,

d'autre part,

Animés du même désir de mettre fin définitivement à l'état de guerre qui, depuis 1914, a troublé l'Orient,

Soucieux de rétablir entre eux les relations d'amitié et de commerce nécessaires au bien-être commun de leurs nations respectives ,

Et considérant que ces relations doivent être basées sur le respect de l'indépendance et de la souveraineté des Etats,

Ont décidé de conclure un Traité à cet effet et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires , savoir :

Sa majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande - Bretagne et des Territoires Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes :

Le Très Honorable Sir Horace George Montagu Rumbold, Baronet, G. C. M. G., Haut-Commissaire à Constantinople;

Fransa Cümhuriyeti :

Fransa Sefiri Kebiri, Cümhuriyetin şarkta Fevkalâde Komiseri, Lejyon Donör nişanı millîsinin Grandofisiye rütbesini haiz Ferik Ceneral Müsyü Maurice Pellé;

Hıçmetli İtalya Kırallı Hazretleri :

Âyandan İtalya Sefiri Kebiri, İstanbulda Fevkalâde Komiser, Senmoris ve Lazar ve Kuron Ditali nişanlarının Grankruva rütbesini haiz Asaletlu Marki Camille Garroni ;

Atina Fevkalâde Murahhas ve Orta Elçisi, Senmoris ve Lazar nişanlarının Komandör ve Kuron Ditali nişanının Grandofisiye rütbesini haiz Müsyü Jules César Montagna ;

Hıçmetli Japonya İmparatoru Hazretleri :

Soleylövan nişanının birinci rütbesini haiz Roma Fevkalâde Sefiri Kebir ve Murahhası Müsyü Kentaro Otchiai Jusammi ;

Hıçmetli Yunanlılar Kırallı Hazretleri

Esbak Heyeti Nüzzar Reisi, Sovör nişanının Grankruva rütbesini haiz Müsyü Eleftherios K. Venizelos,

Londra Orta Elçisi, Sovör nişanının Komandör rütbesini haiz Müsyü Démtère Caclamannos ;

Le président de la République Française :

M.le Général de division Maurice Pellé, Ambassadeur de France, Haut-Commissaire de la République en Orient, Grand Officier de l'Ordre national de la Légion d'Honneur ;

Sa majesté le Roi d'Italie :

L'Honorable Marquis Camille Garroni, Sénateur du Royaume, Ambassadeur d'Italie, Haut-Commissaire à Constantinople, Grand Croix des Ordres Saints Maurice et Lazare et de la Couronne d'Italie;

M. Jules César Montagna, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Athènes, Commandeur de l'Ordre des Saints Maurice et Lazare, Grand Officier de la Couronne d'Italie ;

Sa Majesté L'Empereur du Japon:

M. Kentaro Otchiai, Jusammi, Première classe de l'Ordre du Soleil Levant, Ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire à Rome ;

Sa Majesté le Roi des Hellènes:

M. Eleftherios K. Veniselos, ancien Président du Conseil des Ministres, Grand-Croix de l'Ordre du Sauveur ;

M. Démètre Caclamannos, Ministre plénipotentiaire à Londres, Commandeur de l'Ordre du Sauveur ;

Haşmetlu Romanya Kırallı Hazretleri :

Orta Elçi Müsyü Costantin I. Diamandy,
Orta Elçi Müsyü Costantin Contzesco ;

Haşmetlu Sırlar — Hırvatlar — Slovenler Kırallı Hazretleri :

Berde Fevkalâde Murahhas ve Orta Elçi Müsyü Doktor Miloutine Yovanovitch ;

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti :

Umuru Hariciye Vekili, Edirne Meb'usu İsmet Paşa,

Umuru Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili, Sinop Meb'usu Doktor Rıza Nur Bey,

Sabık Vekil, Trabzun Meb'usu Hasan bey ;

Hazeratını tayin etmişlerdir. Müşarüileyhim usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyet-namelerini ibrazdan sonra atide-ki mevaddı kararlaşdırmışlardır.

KISIM I.

Siyasî ahkâm.

MADDE 1 — İşbu Muahdedin mevki Mer'iyete vaz'ı tarihinden itibaren bir taraftan Britanya İmparatorluğu, Fransa İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Sırp— Hırvat — Sloven Devleti ve diğer taraftan

Sa Majesté le Roi de Roumanie :
M. Constantin I. Diamandy ,

Ministre plénipotentiaire ;

M. Constantin Contzesco, Ministre plénipotentiaire ;

Sa Majesté le Roi des Serbes, des Croates et des Slovènes :

M. le Docteur Miloutine Yovanovitch, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire à Berne ;

Le Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie :

İsmet Pacha, Ministre des Affaires étrangères, Député d'Andrinople ;

Le Docteur Rıza Nour Bey, Ministre des Affaires sanitaires et de l'Assistance sociale, Député de Sinope ;

Hassan Bey, ancien Ministre, Député de Trébizonde ;

Lesquels, après avoir exhibé leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, ont convenu des dispositions suivantes:

PARTIE I.

Clauses politiques.

ARTICLE 1 — A dater de la mise en vigueur du présent Traité, l'état de paix sera définitivement rétabli entre l'Empire britannique, la France, l'Italie, le Japon, la Grèce, la Roumanie, l'Etat Serbe - Croate - Slovène,

Türkiye arasında ve kezalik Tarafeyn tebaaları beyninde hali sulh sureti kat'iyede tekrar tees-süs edecektir.

Tarafeyn arasında münasebatı resmiye vücut bulacak ve Tarafeynin arazileri dahilinde siyasi ve şebenderi memurin, vaki olacak itilâfatı hususiyeye halel gelmeksizin, hukuku düvel es-satı umumiyesile tayin edilmiş olan muameleye mazhar olacaklardır.

FASIL I.

1. Araziye mütaallik ahkâm.

MADDE 2 — Bahrisiyahtan Adalardenizine kadar Türkiye-nin hududu berveçhi z r tesbit edilmiştir. (Merbut bir numaralı Haritaya müracaat) :

Evvêlâ — Bulgaristan ile :

Rezvaya munsabından Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan'a ait üç hududun Meriç üzerinde kâin noktai iltisakına kadar ;

Bulgaristanın elyevm tahdit edilmiş olduğu şekilde cenup hududu ;

Saniyen — Yunanistan ile :

Oradan Arda ve Meriç nehirlerinin birleştiği noktaya kadar :

Meriç mecrası ;

Oradan Arda membama doğru

d'une part, et la Turquie, d'autre part, ainsi qu'entre leurs ressortissants respectifs.

De part et d'autre il y aura relations officielles et, sur les territoires respectifs, les agents diplomatiques et consulaires recevront, sans préjudice d'accords particuliers à intervenir, le traitement consacré par les principes généraux du droit des gens.

SECTION I.

1. *Clauses territoriales.*

ARTICLE 2—De la Mer Noire à la Mer Egée, la frontière de la Turquie est fixée comme il suit (voir Carte n° 1) :

1° Avec la Bulgarie :

De l'embouchure de la Rezvaya jusqu' à la Maritza, point de jonction des trois frontières de la Turquie, de la Bulgarie et de la Grèce :

la frontière Sud de la Bulgarie, telle qu'elle est actuellement délimitée ;

2° Avec la Grèce :

De là jusqu'au confluent de l'Arda et de la Maritza :

le cours de la Maritza ;

De là vers l'amont de l'Arda,